

تاریخچه بورس اوراق بهادار در ایران

بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۴۶ تاسیس گردید. این سازمان از پانزدهم بهمن ماه آن سال فعالیت خود را با انجام چند معامله بر روی سهام بانک توسعه صنعتی و معدنی آغاز کرد.

سابقه بورس اوراق بهادار در جهان متجاوز از ۴۰۰ سال است.

بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۴۶ تاسیس گردید. این سازمان از پانزدهم بهمن ماه آن سال فعالیت خود را با انجام چند معامله بر روی سهام بانک توسعه صنعتی و معدنی آغاز کرد. در پی آن سهام شرکت نفت پارس، اوراق قرضه دولتی، اسناد خزانه، اوراق قرضه سازمان گسترش مالکیت صنعتی و اوراق قرضه عباس آباد به بورس تهران راه یافتند. اعطای معافیت های مالیاتی شرکت ها و مؤسسه های پذیرفته شده در بورس در ایجاد انگیزه برای عرضه سهام آنها، نقش مهمی داشته است.

طی ۱۱ سال فعالیت بورس تا پیش از انقلاب اسلامی در ایران تعداد شرکت ها، بانک ها و شرکت های بیمه پذیرفته شده از ۶ بنگاه اقتصادی با ۶/۲ میلیارد ریال سرمایه در سال ۱۳۴۶ به ۱۰۵ بنگاه با بیش از ۲۳۰ میلیارد ریال در سال ۵۷ افزایش یافت. همچنین ارزش مبادلات در بورس از ۱۵ میلیون ریال در سال ۱۳۴۶ به بیش از ۱۵۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۷ افزایش یافت.

در سال های پس از انقلاب اسلامی و تا پیش از نخستین برنامه پنج ساله توسعه اقتصادی، دگرگونی های چشمگیری در اقتصاد ملی پدید آمد که بورس اوراق بهادار تهران را نیز در بر گرفت. نخستین رویداد، تصویب لایحه قانون اداره امور بانک ها در تاریخ ۱۷ خرداد ۱۳۵۸ توسط شورای عالی انقلاب بود که به موجب آن بانک های تجاری و تخصصی کشور در چهار چوب ۹ بانک شامل ۶ بانک تجاری و ۳ بانک تخصصی ادغام و ملی شدند. چندی بعد و در پی آن شرکت های بیمه نیز در یکدیگر ادغام گردیدند و به مالکیت دولتی درآمدند و همچنین تصویب قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران در تیر ۱۳۵۸ باعث گردید تعداد زیادی از بنگاه های اقتصادی پذیرفته شده در بورس از آن خارج شوند. به گونه ای که تعداد آنها از ۱۰۵ شرکت و مؤسسه اقتصادی در سال ۱۳۵۷ به ۵۶ شرکت در پایان سال ۱۳۶۷ کاهش یافت. بدین ترتیب در طی این سالها بورس و اوراق بهادار دوران فترت خود را سپری کرد که تا پایان سال ۱۳۶۷ ادامه یافت .

از سال ۱۳۶۸ ، در چهار چوب برنامه پنج ساله اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تجدید فعالیت بورس اوراق بهادار تهران به عنوان زمینه ای برای اجرای سیاست خصوصی سازی، مورد توجه قرار گرفت. بر این اساس سیاست گذاران اقتصادی در نظر دارند بورس اوراق بهادار با انتقال پاره ای از وظایف تصدی های دولتی به بخش خصوصی، جذب نقدینگی و گردآوری منابع پس اندازی پراکنده و هدایت آن به سوی مصارف سرمایه گذاری، در تجهیز منابع توسعه اقتصادی و

انگیزش مؤثر بخش خصوصی برای مشارکت فعالانه در فعالیت های اقتصادی نقش مهم و اساسی داشته باشد.

در هر حال، گرایش سیاست گذاری های کلان اقتصادی به استفاده از ساز و کار بورس، افزایش چشمگیر شمار شرکت های پذیرفته شده و افزایش حجم فعالیت بورس تهران را در پی داشت که بر این اساس طی سال های ۱۳۶۷ تا امروز تعداد بنگاه های اقتصادی پذیرفته شده در بورس تهران از ۵۶ شرکت به بیش از ۴۰۰ شرکت افزایش یافته است.

تاریخچه معاملات بورس اوراق بهادار تهران

اندیشه برخورداری از بازار اوراق بهادار و سرعت بخشیدن به فرایند صنعتی شدن کشور به دهه ۱۳۱۰ باز می‌گردد. در آن هنگام گروهی در بانک ملی ایران به مطالعه موضوع پرداختند. گزارشی که در سال ۱۳۱۷ تکمیل شد شامل جزییات مربوط به تشکیل بازار اوراق بهادار بود.

آغاز جنگ دوم جهانی و رخدادهای سیاسی و اقتصادی متعاقب آن راه‌اندازی بورس اوراق بهادار را تا سال ۱۳۴۶ و زمانی که قانون بورس اوراق بهادار تصویب شد به

تأخیر انداخت. بورس اوراق بهادار تهران در فروردین ۱۳۴۷ گشایش یافت. در آغاز

تنها اوراق بهادار اوراق قرضه دولتی و برخی اوراق دیگر که از پشتوانه دولتی

برخوردار بود در بازار معامله می‌شود. اما در سال‌های بعد و در دهه ۱۳۵۰ رونق

تقاضای سرمایه منجر به افزایش تقاضا برای سهام شد. در عین حال تغییرات نهادی

مانند انتقال سهام شرکت‌های عمومی و بنگاه‌های خصوصی که در مالکیت خانوادگی

بودند به کارکنان و بخش خصوصی به گسترش فعالیت بازار اوراق بهادار منجر

شد. پس از پیروزی انقلاب، تجدید ساخت اقتصاد در پی جنگ عراق با ایران کنترل

بخش عمومی بر اقتصاد را ناخواسته گسترش داد و از نیاز به سرمایه خصوصی

کاست. در نتیجه این حوادث بورس اوراق بهادار تهران وارد دوره توقف فعالیتها شد

در سال ۱۳۶۸ با آغاز برنامه واگذاری بنگاه‌های اقتصادی به بخش خصوصی و

گسترش فعالیت خصوصی بر مبنای نخستین برنامه پنج ساله کشور دوران رکود بورس خاتمه یافت. در پی آن بورس بتدریج وارد دوره گسترش خود شد. تا امروز بورس کم و بیش به گسترش خود ادامه داده است و امروز بیش از ۳۰۰ شرکت که ارزش بازار آنها متجاوز از ۷۰ هزار میلیارد ریال است در فهرست سهام پذیرفته شده در بورس اوراق تهران هستند. افزون بر سهام اکنون در بورس گواهی‌های سپرده ارزی نیز در تالار بورس اوراق بهادار تهران مبادله میشود که حجم سالانه داد و ستد آن به چند میلیارد دلار میرسد. بالاترین مقام در بورس اوراق بهادار تهران شورای بورس است که وظیفه نظارت بر بازار سرمایه و تنظیم آن بر عهده دارد. مقامات دولتی، نمایندگان بخش خصوصی و صاحب نظران اقتصادی اعضای این شورا هستند رییس کل بانک مرکزی رییس شورای بورس است. سایر بخش‌های تشکیل‌دهنده بورس اوراق بهادار تهران عبارتند از هیئت پذیرش و هیئت داوری و سازمان بورس. هیئت مدیره این سازمان مرجع سیاست‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران است. هیئت مدیره دبیر کل سازمان را به عنوان عالیترین مقام اجرائی بورس برای یک دوره دو ساله منصوب می‌کند. در عین حال انتصاب مجدد دبیر کل هیچ‌گونه محدودیتی ندارد اکنون بیش از ۶۰ کارگزار در بورس اوراق بهادار فعالیت دارند. داد و ستد در بورس اوراق بهادار براساس سفارش‌های خرید و فروش است که کارگزاران دریافت می‌کنند. ساعات داد و ستد از ۹ صبح تا ۱۲:۳۰ روزهای شنبه تا چهارشنبه به جز ایام تعطیل رسمی است. دوره تسویه در بورس از زمان معامله تا

۴ روز است. اکنون فرایند داد و ستد سهام خودکار است و از طریق شبکه رایانه‌ای انجام میشود بورس اوراق بهادار تهران برنامه‌های متنوعی برای گسترش بازار دارد. این برنامه‌ها در چهار مجموعه قرار دارد. نخست گسترش موضوعی بازار که راه‌اندازی بورس‌های تخصصی کالا با کمک سایر بورس‌های منطقه را مورد نظر قرار می‌دهد. دوم گسترش ابزاری بازار که براساس آن ابزارهای متنوع‌تری در تالار داد و ستد شود. سوم گسترش جغرافیایی بازار که براساس آن در مراکز استان‌ها و مناطق آزاد کشور امکان معاملات سهام وجود داشته باشد و سرانجام برنامه‌های گسترش ساختاری بازار سرمایه که راه‌اندازی تالارهای متنوع‌تر برای داد و ستد را در دستور کار قرار می‌دهد.

مجموعه قوانین و مقررات بورس اوراق بهادار

قوانین

قانون تسهیل اعطاء تسهیلات بانکی و افزایش منابع مالی و کارآیی بانکها - مصوب

۱۳۸۶/۴/۵ مجلس شورای اسلامی

قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران - مصوب مجلس شورای اسلامی،

اول آذرماه ۱۳۸۴

قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی - مصوب جلسه ۸۳/۱۰/۲۳ مجلس شورای

اسلامی

ماده (۱۵) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی - مصوب ۱۳۸۳،

مجلس شورای اسلامی

مواد ۹۴ و ۹۵ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری

اسلامی ایران (۱۳۸۳-۱۳۷۹)

قانون تجارت الکترونیکی - مصوب ۸۲/۰۱۰/۱۷، مجلس شورای اسلامی

ماده (۱۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور - مصوب

۱۳۸۲/۵/۲۶

استفساریه ماده (۹۵) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹...

قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت - مصوب ۱۳۷۶/۶/۳۰، مجلس شورای اسلامی

قانون تأسیس بورس اوراق بهادار - مصوب اردیبهشت ۱۳۴۵

لایحه بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران - پیشنهادی کمیته کاری مرکز

پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

قانون تجارت - تاریخ تصویب: ۱۳۱۱/۰۲/۱۳

آئین نامه ها

آئین نامه شرایط عرضه سهام شرکت‌های مشمول واگذاری در بورس یا بازار خارج

از بورس - مصوب ۸۶/۹/۱۲ شورای عالی بورس

آیین نامه اجرایی ماده (۳۲) قانون تجارت الکترونیکی - مصوب ۱۳۸۶/۰۶/۱۱، هیئت

وزیران

آیین نامه اجرایی قانون بازار اوراق بهادار - مصوب هیات وزیران - ۸۶/۰۴/۰۳

آیین نامه معاملات در شرکت بورس اوراق بهادار تهران - مصوب شورای عالی

بورس و اوراق بهادار - ۱۳۸۵

آیین نامه انضباطی شرکت های پذیرفته شده در بورس (مصوب شورای بورس مورخ

۸۴/۱۰/۱۸)

آیین نامه شرایط و ضوابط پذیرش سهام در بورس اوراق بهادار-مصوب

جلسات ۸۰/۱۰/۳ تا ۸۰/۱۱/۲۹ و ۸۴/۵/۱۷ شورای بورس

آیین نامه فعالیت کارگزار معرف و کارگزار متعهد خرید در بورس اوراق بهادار -

مصوب ۸۴/۰۵/۰۸ شورای بورس

آیین نامه اجرایی بند ج ماده ۱۵ ق برنامه چهارم توسعه در مورد سرمایه گذاری

اشخاص خارجی در بورس - ۸۴/۳/۱۱

آیین نامه معاملات در سازمان کارگزاری بورس اوراق بهادار تهران - مصوب جلسه

۱۳۸۳/۱۲/۱۷ شورای بورس

آیین نامه اعطای مجوز و فعالیت کارگزار (در قالب شخصیت حقوقی) - مصوب جلسه

۱۳۸۳/۹/۱۶ شورای بورس

آیین نامه آرایه خدمات مشاوره و سبدگردانی اوراق بهادار - مصوب جلسه ۱۳۸۳/۸/۴

شورای بورس

آیین نامه اجرایی انتشار اوراق مشارکت شرکت های پذیرفته شده در بورس -

مصوب ۱۳۸۳/۰۴/۱۷ هیئت دولت

آیین نامه اجرایی ماده (۱۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع

کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) - ۱۳۸۳/۴/۱۷

آیین نامه رسیدگی به تخلفات کارگزاری - مصوب جلسات ۱۷/۶/۷۶ و ۲۸/۷/۷۶ شورای

بورس با آخرین تغییرات مصوب ۸۲/۱۲/۴

آئین نامه شرایط اختصاصی پذیرش شرکتهای فعال در اجازه

بلندمدت (لیزینگ) در بورس اوراق بهادار تهران ۸۲/۱۱/۱۶

مصوبات

تیین مدل عملیاتی انتشار اوراق اجاره (صکوک اجاره) - مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۱

شورای عالی بورس و اوراق بهادار

شرایط فعالیت کارگزاران در بورس کالای ایران - مصوب ۸۶/۰۶/۲۶، شورای عالی

بورس

مصوبات شورای عالی بورس و اوراق بهادار (پنجمین جلسه مورخ ۸۵/۰۱/۲۹ الی

بیست و ششمین جلسه مورخ ۸۵/۱۲/۲۱)

مصوبات هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار (ششمین جلسه ۸۵/۰۲/۱۷ الی

چهل و ششمین جلسه ۸۵/۱۲/۲۰)

تصویبنامه تشکیلات سازمان بورس و اوراق بهادار - مصوب هیئت وزیران در جلسه

مورخ ۱۳۸۵/۰۹/۰۸

شرایط پذیرش اوراق بهادار شرکت‌های فعال در زمینه‌های خدماتی در بورس -

مصوب جلسه ۱۳۸۲/۱۰/۸

شرایط ایجاد شعب شرکت‌های کارگزاری - مصوب جلسه ۱۳۸۱/۳/۲۷ شورای بورس

شرایط پذیرش اوراق مشارکت شرکت‌ها و بانک‌های خصوصی در بورس اوراق

بهادار تهران - مصوب جلسه ۱۳۸۰/۵/۲۲

حق درج اوراق بهادار شرکت‌های جدیدالتأسیس در بورس - مصوب جلسه

۱۳۷۵/۱۱/۲ شورای بورس

شرایط پذیرش اوراق مشارکت موضوع بند(ب)تبصره(۸۵)قانون برنامه دوم توسعه

اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی-۷۴/۵/۱۶

شرایط اختصاصی پذیرش شرکت‌هایی که فعالیت اصلی آنها خدمات انفورماتیک

باشد-مصوب جلسه ۱۳۷۳/۱۲/۱ شورای بورس

ضوابط

ضوابط ابزار مالی اوراق اجاره (صکوک اجاره) - مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۱ شورای عالی

بورس و اوراق بهادار

ضوابط صدور، تعلیق و لغو مجوز فعالیت شرکت‌های تأمین سرمایه - مصوب

۸۶/۵/۱۵ شورای بورس

ضوابط اختصاصی پذیرش شرکت‌های سرمایه‌گذاری پذیرفته شده در بورس اوراق

بهادار - مصوب ۱۳۸۳ شورای بورس

ضوابط مربوط به مسئولین شعب کارگزاری - مصوب جلسه ۱۳۸۱/۶/۲۵ شورای

بورس

ضوابط مؤسسات حسابرسی و بازرسان قانون معتمد سازمان بورس اوراق بهادار

تهران - مصوب جلسه ۱۳۷۸/۳/۳ شورای بورس

ضوابط طبقه بندی شرکت های سرمایه گذاری پذیرفته شده و متقاضی پذیرش

دربورس اوراق بهادار تهران - ۷۷/۶/۱۶

دستور العمل ها

دستورالعمل اجرایی معاملات قراردادهای آتی در شرکت بورس کالای ایران مصوب

شورای عالی بورس مورخ ۸۶/۱۲/۲۰

دستورالعمل اجرایی نحوه گزارش دهی دارندگان اطلاعات نهانی مصوب ۸۶/۱۰/۱۱

توسط هیئت مدیره سازمان بورس

دستورالعمل پذیرش اوراق بهادار در بورس اوراق بهادار تهران - مصوب ۸۶/۱۰/۱

هیئت مدیره سازمان بورس

دستورالعمل تبلیغات شرکت های کارگزاری - مصوب ۸۶/۰۸/۱۹ هیئت مدیره سازمان

بورس و اوراق بهادار

دستورالعمل صدور مجوز تاسیس و فعالیت کارگزاری در بورس -

مصوب ۸۶/۶/۳۱ هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار

دستورالعمل اجرایی نحوه اداره جلسات و تصمیم گیری در شورای عالی بورس و

اوراق بهادار - مصوب ۸۶/۶/۲۶

دستورالعمل فعالیت بازارهای خارج از بورس - مصوب ۱۳۸۶/۶/۱۲ شورای عالی

بورس

دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار - مصوب

۱۳۸۶/۰۵/۰۸

دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان-مصوب

۱۳۸۶/۰۵/۰۳

دستورالعمل وظایف و اختیارات شرکت بورس اوراق بهادار تهران درخصوص

کارگزاری‌های عضو - مصوب ۱۳۸۶/۵/۳

دستورالعمل ثبت سفارش کالا در بورس فلزات مصوب مورخ ۱۳۸۶/۲/۹ هیئت‌مدیره

سازمان بورس و اوراق بهادار

دستورالعمل تشکیل و ثبت کانونهای فعال در بازار اوراق بهادار - مصوب

۱۳۸۵/۱۲/۲۰ هیأت مدیره سازمان بورس

دستورالعمل ثبت و عرضه عمومی اوراق بهادار - مصوب ۱۳۸۵/۱۰/۲۵ شورای عالی

بورس و اوراق بهادار

دستورالعمل اجرایی سببگردانی - مصوب ۱۳۸۵/۱۰/۱۷ هیئت مدیره سازمان بورس

و اوراق بهادار

دستورالعمل نحوه تأیید صلاحیت مدیران بورس‌ها - مصوب ۱۳۸۵/۰۸/۱۴ هیئت

مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار

شرایط پذیرش شرکت ها در بورس

پس از تاسیس بازار فرابورس مهم‌ترین موضوعی که مطرح است چگونگی پذیرش شرکت‌ها در این بازار است.

بنابراین گام مهمی که باید پس از تهیه آیین‌نامه اجرایی این بازار برداشته شود، تهیه و تدوین آیین‌نامه پذیرش شرکت‌ها در این بازار است.

نیک می‌دانیم براساس ضوابط پذیرش شرکت‌ها در بورس، محدودیت‌هایی که برای پذیرش در بورس اعمال شده است، به طور یقین بسیاری از شرایط بورس به بازار فرابورس تسری نخواهد یافت چرا که نقطه عطف بازار سرمایه جذب سرمایه‌های سرگردان در بازاری به نام فرابورس است که امکان دادوستد سهام شرکت‌هایی را فراهم می‌آورد که در بورس پذیرفته نشده‌اند.

شرایط عمومی پذیرش _ در بورس اوراق بهادار تهران

بورس اوراق بهادار شرایط عمومی پذیرش شرکت‌ها را تابعیت ایرانی، سهامی عام با حداقل سرمایه ۳۰ میلیارد ریال و دارا بودن حداقل ۲۰۰ سهام‌دار تا شش ماه پس از درج نام شرکت در تابلو فرعی و به بهره‌برداری رسیدن شرکت و سودآوری آن دو سال قبل از پذیرش ذکر کرده است.

ناگفته نماند که شرایط پذیرش شرکت‌های سرمایه‌گذاری، نهادهای مالی و ... به تفکیک مشخص شده است، اما به نظر نمی‌رسد در بازارهای فرابورس سودآوری شرکت و میزان سرمایه مدنظر باشد.

تهیه آیین‌نامه پذیرش شرکت‌ها در فرابورس نیازمند مطالعه بازارهای فرابورس مطرح دنیا و تطبیق الگوهای متعارف با شرایط کشور درخصوص فرابورس ایران است.

یکی از مهم‌ترین بازارهای فرابورس دنیا بازار نزدک است که در سال‌های اخیر نیز از رشد چشمگیری برخوردار بوده است. در واقع این بازار به مرکز بورس‌های بین‌المللی تبدیل شده است.

شرایط پذیرش در بازار نزدیک

پیش شرط لازم برای پذیرش در بازار نزدیک آن است که ابتدا توسط کمیسیون اوراق بهادار (SEC) به تایید برسد.

براساس قانون مصوب بورس اوراق بهادار در سال ۱۹۳۶ شرکتها ملزم هستند به سهامی عام تبدیل شده و اطلاعات در مورد عملیات، شرایط مالی سهامداران و مدیریت خود را منعکس کنند. شرکتهایی که در نزدیک پذیرفته می شوند نیز باید دقیقاً همان الزامات و مقررات را داشته باشند. علاوه بر این شرکت باید معیارهای کمی و کیفی تعیین شده توسط نزدیک را نیز دارا باشد.

براساس گزارش واحد آموزش و تحقیق شرکت داد و ستد آریا بازار نزدیک نیز پذیرش شرکتها را براساس نحوه فعالیت شرکت طبقه بندی کرده و به صورت استانداردهای ۱، ۲ و ۳ تعریف کرده است.

یکی از الزامات پذیرش شرکتها در بازار نزدیک براساس استاندارد یک آن است که میزان تجمعی درآمد شرکت در سه سال مالی بیش از ۱۱ میلیون دلار و در دو سال آخر قبل از پذیرش بیش از ۲/۲ میلیون دلار باشد اما براساس استاندارد دو، پذیرش در این بازار، میزان تجمعی جریان نقدی آن در سه سال مالی آخر بیش از ۲۷/۵ میلیون دلار ذکر شده است در حالی که درآمد فروش در سال مالی، قبل از پذیرش بیش از ۱۱۰ میلیون دلار عنوان شده است و براساس سومین استاندارد که توسط

نزدک تعریف شده است، سهم سرمایه‌بازار طی ۱۲ ماه باید بیش از ۸۵۰ میلیون دلار باشد. همچنین شرکت‌های پذیرفته شده ملزم هستند اطلاعات کافی و جامعی در خصوص اطلاعات مالی، برنامه‌های آتی، EPS، وضعیت تملک دارایی‌ها، تحلیل بازار و سودهای پرداختی، گزارش فروش، جزییات پاداش‌های مدیریتی و... به طور شفاف در اختیار سهام‌داران قرار دهند. همچنین باید گزارش عملکرد خود را نیز ارائه کنند که تمامی این اطلاعات توسط بورس اوراق بهادار (sec) و نزدک نگهداری می‌شود و در صورت بروز تخلف به آن‌ها رسیدگی می‌شود.

نزدک نیز باید گزارش اطلاعات خاصی را به اوراق بهادار بفرستد.

گفتنی است شرکتی که به دنبال پذیرش اصلی و اولیه است باید ضمن رعایت مقررات پذیرش اولیه، تقاضایش را به صورت کتبی به نزدک بفرستد.

ناظر نیز بر فعالیتهای شرکت‌های پذیرفته شده در بازار سهام و اخبار آن‌ها در خصوص حجم و معامله و... نظارت می‌کند.

اعضای نزدیک

گفتنی است، براساس اطلاعاتی که در سایت نزدک درج شده بود و توسط «سرمایه» تهیه شد اشخاص ذیل واجد شرایط عضویت در نزدک هستند:

الف) هر کارگزار یا معامله‌گر رسمی ثبت شده (به جز آن‌هایی که سلب شرایط شده‌اند).

ب) هر شخص دیگر می‌تواند به عنوان شخص وابسته عضو نزدیک باشد. (به جز افراد غیرذی‌صلاح)

ج) هر دست‌اندرکار بازار، شرکت‌ها و...
گفتنی است این سایت شخص وابسته را شریک، مامور یا مدیر عضو نزدیک که تحت نظارت عضو بوده یا ناظر آن یا در استخدام آن باشد تعریف کرده است. پرسنل دفتری و منشی شخص وابسته شناخته نمی‌شوند.

عضو باید به تعهدات خود همچون بدهی، مالیات و... در موعدی که نزدیک تعیین می‌کند، عمل کند. هر عضو یا شخص وابسته به آن باید از اطلاعات مربوط به تعهدات خود آگاهی داشته باشد.

هیات مدیره نزدیک، نیاز نیست که سهام‌دار نزدیک باشند. حداقل دو نفر از اعضای هیات مدیره باید از میان نمایندگان ناشران انتخاب شوند.

مدیران هر ساله در نشست مجمع عمومی عادی سالانه یا نشست ویژه‌ای برای همین منظور انتخاب می‌شوند.

نامزدهای عضویت هیات مدیره باید اسامی خود را به رییس هیات مدیره، مدیر عامل یا دبیر هیات اعلام کنند. بازار فرابورس در ایران نیز زیر نظر سازمان بورس اداره می شود و سازمان بورس به عنوان مقام ناظر بر حجم معاملات و... نظارت می کند.

اما در خصوص شرایط پذیرش هنوز تصمیم گیری نشده است اما به نظر می رسد بعد از تاسیس این بازار و مشخص شدن چارت فعالیت این شرکت، شرایط پذیرش شرکتها در فرابورس نیز تعیین می شود.

پذیرش آسان در فرابورس

محمدرضا خواجه نصیری رییس اداره امور بورس ها و بازارها درباره شرایط پذیرش شرکتها در فرابورس به «سرمایه» گفت: «شرایط پذیرش شرکتها در OTC باید به گونه ای باشد که بخش دیگر بازار سرمایه که همان فرابورس است را پوشش دهد.»

وی تصریح کرد: «شرایط پذیرش شرکتها در این بازار باید ساده تر از بورس باشد تا بتوانیم به هدف جذب سرمایه در بخش دیگری از بازار سرمایه برسیم.» او گفت: «برای ورود به این بازارها تا حد ممکن باید ساده گرفت.»

رییس اداره امور بورس‌ها و بازارها با اشاره به پذیرش شرکت‌های زیان‌ده گفت: «ممکن است که برخی از شرکت‌های زیان‌ده نیز در این بازار پذیرفته شوند اما باید وضعیت شرکت به گونه‌ای باشد که در آینده امیدی به سودآوری آن‌ها باشد.»

وی گفت: «آیین‌نامه ماده «۴۵» اطلاع‌رسانی شرکت‌ها برای شرکت‌های خارج از بورس نیز صادق است و تا حدودی نیز بستگی به طراحان بازار اتی‌سی دارد.»

گفتنی است، ماده «۴۵» قوانین و مقررات بازار سرمایه ایران می‌گوید: «هر ناشری که مجوز انتشار اوراق بهادار خود را از سازمان دریافت کرده است، مکلف است حداقل موارد ذکر شده را طبق دستورالعمل اجرایی که توسط سازمان تعیین خواهد شد به سازمان ارایه نماید؛ صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده، صورت‌های مالی میان دوره‌ای شامل صورت‌های مالی شش ماهه حسابرسی شده و صورت‌های مالی سه ماهه، گزارش هیات مدیره به مجامع و اظهارنظر حسابرس و نیز اطلاعاتی که اثر یا اهمیتی به قیمت اوراق بهادار و تصمیم‌سرمایه‌گذاران دارد.»

ارایه اطلاعات شفاف در فرابورس

بنابراین درخصوص شفافیت اطلاعاتی نیز صرف‌نظر از زیان‌ده یا سودده بودن، شرکت‌ها موظف به ارایه اطلاعات خود در بازار فرابورس نیز هستند.

او خاطرنشان کرد: «پس از راه‌اندازی بازارهای خارج از بورس، به صورت مرحله به مرحله مقررات اجرایی و نیز ضوابط پذیرش شرکت‌ها تهیه و تدوین می‌شود.»

رئیس اداره امور بورس ها و بازارها نقش طرح عملیاتی ارائه شده توسط متقاضی بازار OTC را مهم ارزیابی کرد و گفت: «بسیاری از موارد به طرح عملیاتی که متقاضی ارائه می دهد بستگی دارد ولی آنچه مهم است وجود یک رویهء مقرراتی است که سهام داران را محافظت کند .

شرایط کارایی بازار بورس اوراق بهادار

سازمان بورس اوراق بهادار را می توان در سیستم اقتصادی یک جامعه از سه دیدگاه مورد بررسی قرار داد :

(۱) دیدگاه کلان ، که از این نظر می توان آن را ابزار سیاست گذاری پولی و حلقه زنجیره بازار های پولی و مالی دانست.

(۲) از دید شرکت های مشارکت کننده در بورس ، که در واقع این بازار برای آنان منبع عمده تشکیل سرمایه و تأمین مالی بشمار می رود.

(۳) از دید افراد و سرمایه گذاران ، که برای آنان یک فرصت سرمایه گذاری مطلوب تلقی می شود.

برای اینکه این بازار بتواند به نحو احسن وظایف خود را در قبال سه گروه ایفا کند ، باید کارا باشد .

شرایط کارایی بازار بورس به شرح زیر است :

الف) سهولت جریان و دسترسی سریع یا وسیع به اطلاعات شفاف در بازار به صورتی کامل و برای همه :

کارا شدن هر بازاری مستلزم این است که اطلاعات مربوط به شرکت ها، شرایط اقتصادی و اوراق بهادار ، به سرعت و سهولت در دسترس همگان قرار گیرد. این اطلاعات به صورتی مناسب توسط سرمایه گذاران در قیمت ورقه بهادار تفسیر می شوند و بنا بر این قیمت همیشه انعکاسی از اطلاعات رایج است. برای اینکه این اطلاعات در دسترس همگان قرار گیرد ، باید رایگان باشد.

ب) تعادل بین ریسک و بازده :

در بلند مدت ، بین ریسک سرمایه گذاری و بازده آن تعادل ایجاد خواهد شد. بازار کارا ، بازاری است که در آن ممکن نیست به صورت مستمر ، بازدهی بیش از ریسک متناسب یک دارایی بدست آید.

ج) تعیین قیمت اوراق بهادار بر اساس نیروهای عرضه و تقاضا :

در یک بازار کارا ، که در آن اطلاعات به سرعت و سهولت منتشر می شود ، قیمت بر اساس نیروهای عرضه و تقاضا و با توجه به اطلاعات تعیین می شود و نه بر اساس ملاحظات شخصی و فردی .

د) عدم وجود اختلاف شدید میان قیمت جاری و ارزش واقعی (ذاتی) اوراق بهادار

:

ورود مستمر اطلاعات در یک بازار کارا موجب می شود قیمت معاملاتی اوراق بهادار

، نزدیک ارزش واقعی آنها باشد. در صورتی که بین این دو قیمت اختلاف اساسی

وجود داشته باشد بازار کارایی لازم را نخواهد داشت.

ه) قابلیت نقدینگی بازار :

شرط اساسی کارایی بازار ، نقد بودن آن است . در چنین بازاری ، هر وقت فروشنده تصمیم بگیرد . باید بتواند به سهولت و سرعت دارایی خود را تبدیل به نقد کند ، در مقابل ، هر وقت خریدار نیز مایل باشد باید بتواند به راحتی اقدام به خرید کند. حجم سهام در دست مردم ، یکی از عواملی است که بر این ویژگی کارایی تأثیر بسزایی می گذارد. هر چه تعداد سهام مورد معامله کمتر باشد ، قابلیت نقدینگی آن کمتر خواهد بود.

و) عدم توان فردی در تغییر یکجانبه قیمت ها :

در یک بازار کارا ، به دلیل جریان مستمر اطلاعات و تسلط مکانیزم عرضه و تقاضا در معاملات ، شخص یا اشخاصی محدود نباید قادر باشند به طور یکطرفه قیمت ها را تغییر دهند.

شرایط پذیرش اختیار معاملات در بورس

بورس اختیار معامله دارائی هائی که اختیار معامله در مورد آنها قابل اجراء است را مشخص می سازد. در مورد اختیار معامله سهام ، شرایط پذیرش بورس ، سهام قابل قبول برای اختیار معامله را محدود می سازد. شرایط بورس اختیار معامله

شیکاگو (CBOE) در مورد سهام قابل قبول برای اختیار معامله به قرار زیر می باشد:

- شرکت بایستی قبل از کسر موارد غیرعادی، حداقل یک میلیون دلار در ۲۴

ماه گذشته، سوددهی داشته باشد و هیچ کوتاهی در انجام تعهدات ۱۲ ماهه گذشته خود نباید داشته باشد.

- شرکت بایستی حداقل ۶۰۰۰ سهامدار داشته باشد.

- حداقل ۷ میلیون سهم باید متعلق به سهامدارانی باشد که در داخل شرکت نیستند.

- سهام باید در شش ماهه گذشته به قیمت حداقل ۱۰ دلار معامله شده باشد.

- حجم معاملات سهام در ۱۲ ماهه گذشته باید حداقل ۲/۴ میلیون سهم باشد.

اگرچه مسئولیت انتخاب سهم‌هایی که امکان مبادله اختیار معامله در آنها وجود داشته

باشد، به عهده بورس است؛ ولی "کمیته بورس و سهام" یا SEC - (Securities and

Exchange Commission)، که بازوی اجرائی قوانین سهام و اختیار معامله

می باشد، در برخی موارد مجبور به مداخله بود. بورس اختیار معامله شیکاگو

(CBOE) بر این عقیده بود که چند پذیرشی (Multiple Listings) - پذیرش همان

اختیار معامله‌ها در بیش از یک بورس) به نفع جامعه نیست، لذا هر بورسی باید به یک سری سهام خاص اختصاص داشته باشد. اما سایر بورس‌ها و کمیته بورس و سهام (SEC) معتقد بودند که چندپذیرشی باعث ایجاد رقابت میان بورس‌ها می‌شود. در حالی که این مسئله در دست مطالعه بود، کمیته بورس و سهام (SEC) به حدود ۲۰ اختیار معامله اجازه داد که چندپذیرشی شوند و بقیه اختیار معامله‌ها را به وسیله قرعه‌کشی بین بورس‌ها تقسیم کرد. صرف‌نظر از چگونگی حل این مشکلات، این مسئله قابل توجه است که تعیین پذیرش یا عدم پذیرش اختیار معامله یک سهام خاص در اختیار شرکت صادرکننده آن سهام نمی‌باشد تا جائی که حتی یک شرکت به نام "گلدن ناگت - Golden Nugget) با پذیرش سهام خود برای صدور اختیار معامله، مخالفت ورزید و حتی موضع قانونی در قبال آن اتخاذ نمود. اما سرانجام پس از بیش از دو سال، دادگاه دعوی او را نپذیرفت.

در مورد پذیرش سایر دارائی‌ها برای صدور اختیار معامله، به‌نحو دیگری تصمیم‌گیری می‌شود. به‌عنوان مثال، اگر بورسی بخواهد اختیار معامله‌ای را روی یک شاخص (Index) ایجاد کند، ابتدا طرح پیشنهادی خود را همراه با چگونگی قرار داد، دوره و شرایط آن به کمیته بورس و سهام (SEC) تسلیم می‌نماید تا برای انتشار اختیار معامله کسب اجازه نماید. این کمیته طرح پیشنهادی را مورد ارزیابی قرار داده و نسبت به رد یا قبول آن تصمیم‌گیری می‌نماید.

علاوه بر شرایطی که برای پذیرش اختیار معامله یک سهم ذکر شد، بورس حداقل شرایطی را که سهام باید دارا باشد تا پذیرش خود را از دست ندهد، نیز تعیین می‌کند. این شرایط مشابه شرایط اولیه هستند، منتهی^۱ با سخت‌گیری بیشتری نسبت به آنها. البته در تمام موارد بورس این توانائی را دارد که نسبت به شرایط پذیرش یا عدم پذیرش، استثنائاتی قائل شود.

تمام اختیار معامله‌هایی که از یک نوع خاص، یعنی اختیار خرید یا اختیار فروش، هستند و مربوط به یک سهام خاص می‌باشند، به‌عنوان یک "طبقه اختیار معامله" مطرح می‌شوند. به‌عنوان مثال، اختیار خریدهای شرکت لوازم دیجیتالی یک طبقه از اختیار معامله هستند و اختیار فروش‌های این سهم طبقه دیگری را تشکیل می‌دهند، اما یک "سری اختیار معامله" عبارت است از: تمام اختیار معامله‌های یک طبقه خاص که دارای قیمت اعمال و تاریخ انقضاء یکسان هستند، به‌عنوان مثال، اختیار خریدهای ۱۶۵ دلاری ماه ژوئن شرکت لوازم دیجیتالی، یک سری خاص هستند همان‌گونه که اختیار فروش‌های ۱۶۰ دلاری ماه اکتبر این شرکت، سری دیگری از اختیار معامله را تشکیل می‌دهند.

منابع :

۱- سایت اطلاع رسانی آفتاب :

www.aftab.ir

۲- سایت اطلاع رسانی دانشنامه رشد :

www.daneshnameh.roshd.ir

۳- سایت اطلاع رسانی تبیان :

www.tabyan.net

۴- سایت جستجوگر گوگل :

www.google.com